

Erhan, Ahmet

(d. 08 Şubat 1958/? - ö. 04 Ağustos 2013/?)

Şair, Yazar, Eğitimci

(Yeni Edebiyat / 20. Yüzyıl / Anadolu-Osmanlı-Türkiye)

Ankara'da doğdu. Asıl adı Erhan Bozkurt'tur. Ahmet İzzet-Emine Bozkurt çiftinin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası Ahmet İzzet'in adını kullanarak şiirlerini Ahmet Erhan adıyla yayımladı ve bu isimle ünlendi. Aslen Mersinli olan şair, çocukluk ve ilk gençlik yıllarını babasının işi sebebiyle Mersin ve Adana'da geçirdi. Bu dönemde futbolla ilgilendi, Adana Demirspor'un genç takımında oynadı. Yaşadığı sakatlık sebebiyle futbolu bırakması şiire ağırlık vermesinde etkili oldu. Babasının emekli olmasıyla ailesiyle birlikte Ankara'ya taşınan şair, ekonomik sıkıntılar sebebiyle ortaokuldan sonra ara verdiği öğrenimini 1976-1980 yılları arasında Etlik Akşam Lisesi'nde tamamladı; gündüzleri ise lisenin kantininde çalışarak geçimini sağladı. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi ve çeşitli özel eğitim kurumlarında Türkçe öğretmenliği yaptı. 1985'te Kıymet Dolaner ile evlendi; bu evlilikten 1986'da Ahmet Deniz adlı bir oğlu oldu. Ankara'dan sonra kısa bir süre Ayvalık'ta yaşadı. 2001'de İstanbul'a yerleşti ve burada ikinci evliliğini Hacer Günebakan'la yaptı. Şiirleri çeşitli sanatçılar tarafından bestelendi, bunlardan Ahmet Kaya ve Yeni Türkü grubu ile şiirleri izinsiz kullandıkları gerekçesiyle davalık oldu. İki defa alkol tedavisi gördü, bunlardan birinde kendisine panik atak diğerinde genetik bağımlılık teşhisi kondu.

Gırtlak kanserine yakalanıp uzun süre tedavi gördü, geçirdiği ikinci ameliyat sonrasında sesini kaybetti. 4 Ağustos 2013'te tedavi gördüğü hastanede hayata veda etti. Ankara Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi. Akdeniz temalı mezar taşını heykeltıraş Filinta Önal yaptı.

Lise yıllarında başlayan edebiyat hayatı yaşamının sonuna dek süren ve bu süreçte birçok şiir ödülü kazanan Ahmet Erhan, (1981 Behçet Necatigil Şiir Ödülü, 1992 Yunus Nadi Şiir Ödülü, 1998 Cemal Süreya Şiir Ödülü, 1999 Halil Kocagöz Şiir Ödülü, 2004 Yunus Nadi Şiir Ödülü, 2005 Behçet Aysan Şiir Ödülü, 2008 Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü) 2005 yılında bütün eserleri için Dyonisos Onur Ödülü'ne layık görüldü.

İlk şiiri 1976 yılında Ataol Behramoğlu'nun çıkardığı Militan dergisinin 18. sayısında yayımlandı. (Şafak: 2006: 3) Militan'da yayımlanan toplu şiirleri ve Adnan Özer ve Yaşar Miraç'la çıkardıkları Yeni Türkü dergisinde yayımlanan şiirlerle dönemin edebiyat çevrelerinde adından söz ettirdi. Yeni Türkü Şiir Yayınları'nın kurucuları arasında yer aldı; birçok kaynakta belirtilenin aksine ilk kitabı bu yayınevinden çıkan cep kitabı boyutundaki *Akdeniz Lirikleri*'dir (1979). 1980'li yıllarda Doğrultu, Dönemeç, Türk Dili, Sanat Emeği, Yusufçuk, Gösteri gibi dergilerde yazdı. (Necatigil 2006:169; Kurdakul 1985: 245) 1981'de basılan *Alacakaranlıktaki Ülke* ile 22 yaşında Behçet Necatigil Şiir Ödülü'nü kazanarak bu ödülü alan en genç şair oldu.

70'li ve 80'li yılların sosyo-politik ortamında şiirini kuran Ahmet Erhan 1980 kuşağının toplumcu şairleri arasında anılmakla ve hatta “bu anlayıştaki şiirin kuşak içindeki kurucu şairi” (Asiltürk 2017: s. 334) olarak kabul edilmekle beraber onu döneminin şiirinden ayıran en önemli özelliği şiirinde toplumsal olaylara gösterdiği duyarlılığın kişisel tarihi ve duygulanımlarıyla iç içe geçmiş olmasıdır. “Onun kişisel dediği şey toplumsallıkla içli dışlıdır. [...] Erhan'ın şiiri, bireysellikle toplumsallığı bir düşünen, ikisinin üstünde baskı kuran” bir şiirdir ve dönemin bireysel şiir anlayışından da etkilense de onun “toplumsallık üreten bireyselliği verili şiire bir tepkidir.” (Şafak: 2006: 15) Baki Asiltürk, *1980 Kuşağı Türk Şiiri* adlı eserinde Ahmet Erhan'ın metne yansıyan toplumculuğunu “vicdani” bir toplumculuk olarak değerlendirir. Ona göre “şair sol ideolojiyi benimsemiş olmakla beraber, şiirine bunun ideolojik/kavramsal olmaktan daha çok, insani ve etik/estetik açıdan yansıdığı görülür. Bu durum, onun yapıtlarını 1970'ler şiirinden ayıran temel özelliklerden biri kabul edilir.” (Asiltürk 2017: s. 335) Bu bağlamda Ahmet Erhan kuşağının bireysel şiirine de toplumcu şiirine de belli bir mesafede durmuştur denilebilir. Metin Celal de onun şiirini devrinin politik eğilimli şiirinden ayırır, onun slogan atanların arasından sıyrılıp kendi sesiyle konuşmayı başardığını söyler. (Aktaran Asiltürk 2017: s. 337)

Adnan Özer'e göre "Ahmet Erhan Çağdaş Türk Şiiri'nde Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba gibi örneklerle yükselen romantizm eğilimini sürdürmüş bir şairdir. Ama bir farkındalık da ortaya koymuştur." Özer, Ahmet Erhan şiirinde toplumcu, nihilist ve protest eğilimler olmak üzere üç yönelimden söz eder. (Özer 2015: s. 9)

Ahmet Erhan'ın şiiri ölüm, hayat, geçmiş, acı, umut, umutsuzluk, alkol ve Akdeniz konuları etrafında çeşitlenir. Bunlardan "ölüm" ve "Akdeniz" Ahmet Erhan şiirinin ayırıcı izlekleridir. Ölüm düşüncesi onun şiirlerinde bir metafor ya da felsefi zeminde tartışılan bir olgu değildir, aksine yaşam karşısındaki tüm gerçekliğiyle vardır. Şiirinde kendi bireysel yaşantısının olduğu kadar ölümünün de etrafında dolaşır, yaşamı da ölümü de sorgular.

Ahmet Erhan'ın şiirinin bir diğer ayırıcı izleği olan -şairin kendi deyişiyle- "Akdeniz bilinci" onun şiirinin ana kanallarından birisidir. Doğaya, sanata, insana ve topluma bakışını belirleyen şeyin bu "Akdeniz bilinci" olduğunu söyleyen Ahmet Erhan bu bilincin "dünyayı yorumlarken genel kategorilerin dışına çıkma, insanı tarihsel bir araç olarak görmeme" noktasında kendisine çağdaş bir hümanizma anlayışı kazandırdığını söyler. (Asiltürk 2017: s. 338) Onun Akdenizliliği estetik bir yaklaşım olmakla beraber kişisel yaşantısının izlerini ve nostaljisini de barındırır. "Akdeniz'deki gündelik hayatı yazdıklarında görme imkânı buluruz. Bu işçilerin, memurların, dar gelirli insanların dünyasıdır. Kendi dünyası gibi algıladığı başkalarının ama bir biçimde kendisine benzediğini düşündüklerinin dünyasıdır." (Şafak 2001: s.40) Haydar Ergülen'e göre ise Ahmet Erhan'ın şiirindeki karamsarlık, acı ve hüznün düşünüldüğünde bu yönelime "Karaakdeniz duyarlılığı" demek daha doğru olur. (Ergülen 2014: s.43) Ahmet Erhan'ın ilk kitaplarında yoğun olarak yer alan Akdeniz 1990'lardan sonra onun şiirinden tamamen çekilmese de yerini çoğunlukla kente, Ankara ve İstanbul'a bırakacaktır.

Ahmet Erhan 1993'te kendisine yöneltilen "tekrara düşme" ve "şiirini yenileyememe" eleştirilerine "Yenilik Tutuculuğu" başlıklı yazıyla cevap verir. O "şiirde değişkenlikten değil ısrardan, derinleşmeden yanadır. Her kitabında farklı bir şiir yazarların anlayışını samimi ve doğru bulmaz. [...] Her kitabında aynı şiiri yazdığını fakat bu şiirin kendi içinde yenilenip geliştiğini ileri sürer. "Yenilik Tutuculuğu" yazısında sözü edilenin yeniliğin değil aslında yenilikçiliğin söz konusu olduğunu söylerken "yenilikçiliğin bir çeşit tutuculuğa dönüştürülmesinin yanlışlığına işaret eder." (Asiltürk 2017: 335)

Ahmet Erhan'ın *Alacakaranlıktaki Ülke*'de sesini bulan toplumcu hassasiyeti kimi zaman yerini bireysel yaşantının izdüşümlerine fazlaca bıraksa da son şiirine kadar devam edecektir. *Resimli Ahmetler Tarihi*'nde en belirgin halini bulan kişisel tarih anlatısı dahi toplumsal göndermelerden arındırılmamıştır, aksine “Erhan kişisel tarihinden bize ilişkin ve hepimizin ortak olduğu bir tarih çıkarmaktadır.” (Şafak: 2006: 32)

Ahmet Erhan şiirinde toplumcu duyarlılık ve toplumsal sıkıntılar, nostalji duygusu, ölüm ve yaşam, yalnızlık ve acı, taşra ve kentin görünüm ve etkileri, aşk, aile ilişkileri (bilhassa babası ve oğlu ile ilişkisi) sıkça yer alan temalardır. Atasözleri, deyimler, kalıplaşmış kullanımlar ve argo ifadelerin özellikle ironik anlatımı kuvvetlendirme amacıyla kullanımı söz konusudur.

Kaynakça

- Alper, Yusuf (2006). *Psikodinamik Açıdan Ahmet Erhan ve Şiiri*, İstanbul: Digraf Yayıncılık.
- Akbayır, Sıddık (2013). “Bir Alacakaranlık Kuşağı Şairi”, *Cumhuriyet Kitap Eki*, S. 1228, s.4.
- Asiltürk, Baki (2017). *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Celal, Metin (1989) “Ölüm Nedeni Bilinmiyor”, *Fanatik*, S. 2.
- Dıvarcı, Cemal Melik (2018), *Ahmet Erhan'ın Hayatı ve Şiirleri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Ergülen, Haydar (2014), “ Yüzlerce Yılkı Şairi: Ahmet Erhan”, *Varlık*, S.1278, s.42-51.
- Erhan, Ahmet (1981)“Genç Ozanlarla Söyleşi” (Konuşan: Işıl Özgentürk), *Varlık*, sayı: 889.
- Kurdakul, Şükran (1985), *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, İstanbul: Cem Yayınları
- Necatigil, Behçet (2006). *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Özer Adnan (2015), “Ahmet Erhan'ı Sunarken”, *Burada Gömülüdür I*, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.
- Şafak, Halim (2006). *Hayat ve Ölüm: 30. yılında Şiir ve Yazısıyla Ahmet Erhan*, Ankara: Kül Sanat Yayıncılık.
- Şafak Halim (2001). “Ahmet Erhan'ın Devrimci Sarhoşluğu”, *Varlık*, S. 1131, s.39-44
- Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, C.I, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s.325
- Yakupoğlu, Fazlı Teoman (2007) “Ahmet Erhan: Kimseye Yaranamadım”, *Radikal Kültür Sanat*, Mayıs 2007, s.1.

Madde Yazım Bilgileri**Yazar:** ARAŞ. GÖR. İMREN GECE ÖZBEY**Yayın Tarihi:** 10.01.2020

Eser Adı	Y.evi	Y.yeri	B.yılı
Akdeniz Lirikleri	Yeni Türkü Şiir Yayınları	İstanbul	1979
Alacakaranlıktaki Ülke	Yeni Türkü Şiir Yayınları	İstanbul	1981
Yaşamın Ufuk Çizgisi	Lir Yayınları	Ankara	1982
Kuş Kanadı Kalem Olsa : Toplu Şiirler	Can Yayınları	İstanbul	1984
Ölüm Nedeni Bilinmiyor	Can Yayınları	İstanbul	1988
Deniz, Unutma Adını	Bilgi Yayınevi	Ankara	1992
Ateşi Çalmayı Deneyenler İçin	Bilgi Yayınevi	Ankara	1992
Sevda Şiirleri / Zeytin Ağacı	Bilgi Yayınevi	Ankara	1993
Öteki Şiirler : 1976-1991	Bilgi Yayınevi	Ankara	1993
Çağdaş Yenilgiler Ansiklopedisi	Bilgi Yayınevi	Ankara	1997
Köpek Yılları	Bilgi Yayınevi	Ankara	1998
esimli 'Ahmetler' Tarihi	Bilgi Yayınevi	Ankara	2001
Bugün de Ölmedim Anne	Everest Yayınları	İstanbul	2001
Ankara-İstanbul Karatreni	Everest Yayınları	İstanbul	2001
Ne Balık, Ne de Kuş	Everest Yayınları	İstanbul	2002
Kaybolmuş Bir Köpek İlanı	Everest Yayınları	İstanbul	2003
Şehirde Bir Yılkı Atı	Everest Yayınları	İstanbul	2005
Buz Üstünde Yürür Gibi : Seçme Şiirler (1976-2006)	Everest Yayınları	İstanbul	2006
Sahibinden Satılık	Everest Yayınları	İstanbul	2008
Burada Gömülüdür: Tüm Şiirleri	Kırmızı Kedi Yayınevi	İstanbul	2015